

Szubjektív szakmai életrajztöredékek

Írta: Wlassits Nándor HA8QC,
rádiómérnök

Nem szívesen írok magamról egyéniségem szerint, de mert megkértek, a kérés kötelez. Életutam az egyszerre jelenlévő humán (történelem) és műszaki érdeklődés dilemmájával indult, s végül döntött a rádiózás „ereje”. Hatott az is, hogy akkor indultak a speciális területekre főiskolai végzettséget adó felsőfokú technikumok, közülük a távközlés vezetékek nélküli tagozatát választottam. Tetszettek a meghirdetett képzési célok; rádió-televízió adástechnikája stb., de kérdés, hogy honnan volt az érdeklődés?

Néhány évet vissza kell lépnem, konkrétan az 1956-os év első heteire, amikor iskolai filmvetítésre invitáltak. Bemutatásra került a Honvédelmi Szövetség (MÖHOSZ) szakágait propagáló tevékenység, nem kihagyva a rövidhullámú amatőrrádiózást. Magyarázatok, szemléltetések mellett ott volt a működő amatőrrádióállomás, gyártva sorjában az összeköttetéseket. Az nem szó, hogy le lettem nyűgözve. Úgy álltam fel a lócáról, hogy nekem is ezt kell csinálnom, megszületett az életre szóló elhatározás, mert így történt.

De adódott a kérdés, miként kezdjem? Mint „elrendeltetés” jött a válasz, az úttörő újság (Pajtás) áprilisban detektoros rádióról írt négy folytatásban az „ügyeskedjünk” rovatban. Összetákoltam a művet, és megszólalt. Felejthetetlen a fejhallgató sercegése, amint a detektortű „simogatta” a kristályt és hirtelen felhangzott a jellegzetes román népzene. Rádió Bukarest volt az első vételem és gördült tovább a folytatás.

Nyáron *Hemző Oszkár* meghirdette Gyulán a rövidhullámú rádiózást, mintha a kedvemért történt volna, de az őszre hirdetett tanfolyamba beleszólt a történelem. A következő

évben lett aktuális, segítőimnek köszönhetően a rádióépítésben ekkor már nem voltam járatlan. Készült telepes rádió KC4 elektroncsővel és 1957-ben működött a 2+1-es is.

A tanfolyamon birkóztam a morzejelekkel, otthon pedig szorgalmasan forgattam az „Ifjú rövidhullámú megfigyelő” könyvet. Nem eredménytelenül, 1958-ban sikerült letennem az „A” fokozatú hatósági (KPM) vizsgát és még ez év novemberben a HA8KWE operátorként bekapcsolódtam a rövidhullámú amatőrrádiózásba. Alig tizenöt évesen valóra vált az álom!

Így jelöltetett ki pályaválasztásom, a történelem iránti érdeklődés pedig olvasmányaim tárgya lett és maradt. A felsőfokú technikumot kiegészítő képzéssel Műszaki Főiskolán fejeztem be, majd sok évvel később az Automatizálási Intézetében továbbképző tanfolyamot végeztem integrált áramkörökből. Jó hasznát vettem később, de előbb írok a Híradó Technikai Vállalatnál töltött évekről.

Szerkesztő, majd üzemmérnöki beosztásban foglalkoztam teljesítmény tápegységekkel, ferrerezonanciás stabilizálással és még sok mindennel a HTV profiljából. Jól éreztem magamat, fiatalok voltunk, segítettük egymást nem ismerve a torzsalkodást. Aztán jött egy váratlan helyzet; miszerint orvostechikai területen kell folytatni pályafutásomat. Következett húsz olyan év, amire álmomban sem gondolhattam, hivatást nyertem!

Mielőtt rátérek, nem maradhat ki HA8QC hívójellem első korszakának indulása 1967-ben, előtte évekig SWL HA8-708-ként működtem. Feledésbe veszett már ez a tevékenység, pedig eredményeket hozott és hasznos

volt műszakilag is, mint történt nálam. Fejlesztettem a vevőkészüléket (ML-213V), a teljes skálára széthúzott amatőrsávok meghálalták a munkát az adókészülék mellett.

A Franklin oszcillátorral készült VFO stabilitása és hangszíne kifogástalan volt, jellegzetesen csengő távirójelekkel tűntem fel. Többben megépítették dicsérőleg a „Rádiótechnikában” közölt leírás alapján. Aztán három év múlva eljött a nagy kihívás, és már működött a nem éppen egyszerű SSB exciter, fázismódszerrel megoldva. Még kevesen használtuk az új üzemmódot, az FT-250 korszaka kicsit később kezdődött. Jöttek is a ritka QSL-lapok, szépen gyarapítva DXCC körzeteim számát.

Visszatérek életutamra, 1971-ben a Röntgen és Kórháztechnikai Vállalat gyulai üzeme-gységének lettem a vezetője. Feladataim technikai oldala – radiológia, elektromedika stb. – megismerése a szervizirányítás szintjén nem jelentett nehézséget, úgyszintén a gazdasági ügyletek sem. Főmérnökömmel történt hosszabb beszélgetés után feladataim speciális műszaki tartalommal bővültek, rám bízta egy új vállalati kapcsolat vevőszolgáltatának megszervezését. 1973-ban Hollandiába utaztam, hogy a Godart cégnél részt vegyek a légzés-funkciós vizsgálatok orvostech-nikai készülékeit bemutató speciális tanfolyamon. A perspektíva új irányt jelölt érdeklődésemnek. Hamarosan Budapestre kerültem, a vállalat Nagymező utcai központjában dolgoztam, ahol a jogelőd, a Siemens Reiningen megteremtette a hazai röntgengép gyártást. Nem mellesleg működtette a Telefunken gyenge-áramú üzemét, hogy EKG-t és rádiókat gyárt-sanak a magyar piacra.

Kötelezett a hely szelleme, ambicionált a megfelelés! Az operatív irányítás egyik szak-ágazat vezetője lettem, a „légzésfunkciós or-vostech-nika” mellett hozzám kerültek az alta-tó-lélegeztető gépek, a bőséges elektronikát alkalmazó monitorokkal együtt. Ezeket a szakterületeket irányítottam országos feladat-körben, jó érzéssel tölt el, hogy munkánk közvetlenül szolgálta a válságos állapotba ke-rült embert.

Ezen a szakmai területen a vállalat part-nerei kizárólag nyugat-európai cégek voltak.

Folyamatos kapcsolattartási igénnyel, amibe beletarozott a továbbképző tanfolyamokon való részvétel. Sokfelé jártam, láttam a fé-nyeket, de az árnyékot is, útjaimba belefért egy kényszerleszállás, hazafelé Londonból, 1980-ban. Szinte észrevétlenül belesodród-tam a tudományos világba. Tagja lettem a Kora-szültött Intenzív Centrumokat (PIC) létrehozó országos munkabizottságnak, a team vezetője javasolt a Méréstechnikai és Automatizálási Tudományos Egyesület (MATE) Orvostech-nikai Szakosztályába. A MATE szervezésében előadásokkal három Nemzetközi Orvosmér-női (Bioengineering) Konferencián szerepel-tem. Meglepetésemre meghívtak Hamburgba az 1982-es világkongresszusra. Részt venni nem tudtam Irakba tervezett szerelésvezetői feladatomra készülve, ami végül elmaradt.

Helyette jött a Jemeni Arab Köztársaság, ahol műszaki tudományos együttműködés keretében két évet dolgoztam szakértőként. Munkaköröm Sana'a-ban a Központi Kórház műszaki vezetése volt, kiterjedve a gépészetre és minden orvosi terület technikájának teljes körű üzemben tartására magyar szakemberek-kei és jemeni közreműködéssel. Feladat volt az utóbbiak folyamatos képzése (betanítása) is.

Nagy meglepetésemre Budapestről érke-zett egy levelem az 1984-es Orvostech-nikai Konferencián publikált előadásom kapcsán. A Toulouse-i Orvostech-nikai Centrum igazgató-ja *Morucci* professzor írta, hogy nagy érdeklődéssel olvasta előadásomat és „nagyra érté-kelné, ha megtudhatna több részletet munkás-ságomról”. A helyzetből adódva a lehető-séggel nem élhettem, de a professzor levelét életpályám büszkeségével őrzöm.

Élményeimről, emlékeimről nem fogok írni, Jemen legyen kivétel. Hiszen az 1984-86-os évek életem részét képezik Sába király-nőjének földjén. Legenda szerint a Három Királyok innen indultak, az egyetemes törté-nelem fontos fejezetét idéző selyemút Boldog Arábián keresztül viszont nem legenda. Mint az sem, hogy Zabidban létesült a világ egyik első egyeteme, ahol megszületett az algebra. És ott van a kávé is! Elsőként nem Brazíliából érkezett Európába, hanem Muchából, innen a mokka elnevezés.

Árnyak Jemenben is voltak bőven, nem részletezem.

Hazatérve már más korszak közeledett. Vállalatom kezdett szakági kft.-kre bomlani, az én utam 1989-ben a Medicorhoz vezetett. Mindmáig döbbenetem, hogy a jegyzett ipari büszkeséget elsőik között nyelte el a rendszerváltozás. Munkám a német-magyar tulajdonú orvostechikái kft. – Radinvex-Xray – műszaki igazgatójaként folytatódott. Nem sokáig, a reménytelen kaotikus helyzetek „elvárásaihoz” nevemet nem adhattam és távoztam. Alig egy évvel később a Radinvex megszűnt, tetemes bértartozást hátrahagyva felém. Indult az új világ! Hazatértem Gyulára, s mert valamiből élni kellett szakértői, tanácsadói munkákra Orvostechikái Irodát nyitottam. A hangsúly viszont már a Rádió, a tervezett magánkiállítás létesítésén volt.

Mielőtt rátérek, visszaidézem amatőr-rádiózásom második szakát. Múlté lett a „home made” állomásom, a végfokozattól – ez is megjelent a „Rádiótechnikában” – megváltam, az alapkészülék és SSB exciter bekerült a későbbi kiállításra, mostani holléte ismeretlen. Mindezek helyére az FT-101/E YAESU transceiver került, külső VFO-val kiegészítve, és jött az új kihívás, a top-band (1,8 MHz) varázsa. Nem felejtethető az éjszakákon át tartó DX munka emléke amikor HA8BE Bélával az 1990-es évek derekán szinte ketten vittük 160 méteren a „HA” hívójelet. Béla eredményei egészen fantasztikusak voltak, de én sem panaszkodhattam a 100 W-tal elért DXCC teljesítményemre.

Minden a saját elképzelésből született antennán múlt. A konstrukció állt a vertikál oszlopból, ellensúlyokkal ellátva, és huzallal megtoldva felül, mint inverted „L”. Az aktív sugárzó így kb. 30 méteres hosszra adódott, a rezonanciára hangolás 3,5 MHz-en kapacitív rövidítéssel, 1,8 MHz-en induktív hosszabbítással történt. Szívesen dolgoztam más sávokon is, részt vettem a DX programokon és versenyeken. Nem részletezem, de írok egyről. 1991-ben világelső helyezést értem el a CQ WW DX-en táviró üzemmódban, 7 MHz-en, a 100 W kategóriában. 2015-ben megkaptam a Magyar Rádióamatőr Szövetség Életmű Díját.

Manapság jobbra a rádiómúlt kutatásáról ismernek. A honlapon könyvek, a „Rádiótechnikában” publikációk szólnak róla, de leginkább munkám tárgyi megjelenítése, a Rádiótörténeti Kiállítás ismert. Több, mint érdekes indulásom ezen az úton, érdeklődésem felkeltése 1978-ban egy séta során a hollandiai Utrechtben történt. Nyilván dekoráció céljából Philips „kapolnarádió” viritott az egyik kirakatban, elég volt egy pillantás rá és lett az elhatározás: gyűjteni fogom a múlt rádióemlékeit. A modern rádiótechnika mellé felkerült az „ellenpólus”, a múlt kutatásának szenvedélye.

Sorakoznak tovább a furcsaságok, Amerikából jött a kiállítás létesítésének ötlete. Radnai László (WIPL) – évekig levelezésben álltunk – 1993-ban javaslattal lepott meg: „Miért nem csinál sz lakásodban egy kiállítást, nálunk nagy divat” írta, s a kocka el lett vetve! Tényleg miért nem? A folytatás pedig az, hogy 2003-ban a „HA-OT” találkozó keretében megnyílt a rádió magánkiállítás, mint ilyen elsőnek az országban. Gyula idegenforgalma új színfolttal gyarapodott, azonnal felkapták a médiák. Örömmel töltött el, hogy munkám értelmet nyert a város javára.

Hat esztendei folyamatos működés után a városvezetéstől meglepő ajánlat érkezett. Alkalmi lehetőséggel megvennék a kiállítást, és új helyszínen működtetnék az idegenforgalom javára. Mérlegelve életkoromat és figyelemmel arra, hogy a lehetőség nem terheli a város költségvetését – másképp el sem fogadtam volna – némi töprengéssel igent mondtam. Az új helyszínre tematizált RÁDIÓTÖRTÉNET-et képzeltem, s így lett berendezve a két kiállító terem: „Szikratávírótól az Űrtávközlésig”.

Majd az új városvezetéssel 2011-ben a csalódások korszaka köszöntött be. A kiállítással kapcsolatos problémákat szó nélkül hagyták, s mert szólni mertem személyileg is kellemetlenné váltam számukra. Csupán a végkifejletről írok, 2016/17-ben ritka etikátlanul eljárva iroda létesítésére elvették az egyik termet, s következtében széthullott a szakmatörténeti tematizálás Nem kellett a városvezetésnek! Az érdeklődők számára csupán rádiókészülékek gyűjteménye maradt meg.

A múlt iránti vonzódásomnak lett még egy hajtása, olyan „kakukktojás” féle, hiszen érdeklődésem a képes levelezőlapok is megosztották. Gyűjtemény lett belőle, és a gyűjteményből született három album. Az egyik a régi Gyuláról, a másik vasútlegendáról, a Fiume-Nagyvárad vonalról, a harmadik pedig Ada-Kaleh szigetről szól. Utóbbiban Jókai „Senki Szigetéről” van szó. Miképpen kerültem kapcsolatba a képeslapokkal? Furcsa lesz a válasz; vissza kell térni Jemenbe.

Sana'a-ban szívesen barangoltam a SZUK-ban, a város bazár negyedében. A séták többek voltak az időtöltésnél, gyarapodtam sok új ismerettel. Ilyen volt Habsburg-kori tallérok sokasága az ezüstárusoknál, ellenállni a vásárlásnak nem lehetett. Kiderült, hogy a tallérok elfogadott fizetőeszközei voltak az európai kereskedelemnek úgy Etiópiában, mint Jemenben, még az 1900-as évek elején is.

Kincseim birtokában itthon látogatni kezdtem az éremgyűjtők találkozóit, megfogott a hangulat és a sok látnivaló, közöttük a magyar

múlt képes levelezőlapjai. Egyre érdekesebbek lettek számomra, mert hát történelmet idéztek, dokumentáltak. Gyűjtővé váltam, s már csak egy kis biztatás kellett, hogy albumok szülessenek a képeslapokból.

Életutamban „ellentétpárok” sorakoznak. Rádiótechnikai végzettséggel az orvostechikában teljesedtem ki, majd a visszatérő történelmi érdeklődés vált uralkodóvá. Miért történt így? A válasz kulcsa bizonyosan korai találkozásom az amatőr rádiózással, s annak kihívásaival. Tudatosult, hogy kitűzött célokat elérni szép feladat, de az eredményhez vezető út nehézségekkel, buktatókkal kikövezett. Legyőzésük a munkához alázatot követel!

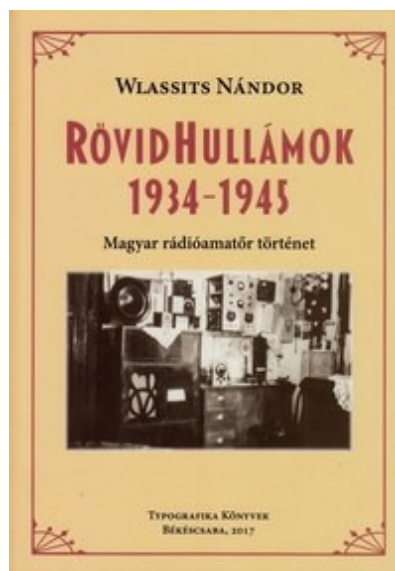
Nem tudom mivé lettem volna, ha kimarad életemből a rádió, pontosítva nincsen az indító élmény közel hetven éve. Mint kérdés az is, miként alakult volna életem a külföld kínálataival, meg szokták ezt kérdezni. Válaszom kategorikusan egyértelmű: elhagyni az országot, soha nem merült fel bennem!

Megrendelhető, kapható a [HAM-bazárban](#)
224 old., B5 méret, 3490 Ft (+posta)

A két könyv együttes

Megrendelhető, kapható a [HAM-bazárban](#)
248 old., B5 méret, 3490 Ft (+posta)

ára: 5000 Ft (+posta)